

ΤΑ ΑΘΑΝΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

Le vie ΚΟΠΕΡΦΙΛΝΤ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Και η καταραμένη μίς Μύρστον εξακολούθησε:

— Η δεσποινίς Ντόρα προσπάθησε να με εξαγοράσει με φιλήματα, με χάδια και τάζοντάς μου διάφορα δώρα... Μά εγώ επέμεινα... Ο μικρός σκύλος είχε τρυπώσει εν τω μεταξύ κάτω απ' τον καναπέ και με μεγάλη δυσκολία κατώρθωσα να τον τραβήξω από εκεί. Κρατούσε όμως ακόμη στο στόμα του το γράμμα κ' υπήρχε κίνδυνος να με δαγκώσει, καθώς προσπαθούσα να του το πάρω. Του το απέσπασα τέλος με χίλιες δυσκολίες και, αφού το διάβασα, είπα στην δεσποινίδα Ντόρα ότι σίγουρα θα είχε κι άλλες παρόμοιες επιστολές... Έτσι της έπρηξα σχεδόν διά της βίας το δέμα των επιστολών που βρίσκεται τώρα στα χέρια του Δαυίδ Κόπερφιλντ. Αυτά είχα να πω!

Και η μίς Μύρστον βούλωσε το στόμα της.

— Ακούσατε την μίς Μύρστον! είπε τότε ο κ. Σπένλοου, γυρίζοντας προς έμένα. Θα έπιθυμούσα να μάθω, κύριε Κόπερφιλντ, αν έχετε να πείτε τίποτε.

Μά εγώ τα είχα χαμένα. Η ιδέα ότι η αγαπημένη μου, ο θησαυρός μου, είχε περάσει όλη τη νύχτα της κλαίγοντας απελπισμένα, ή σκέψις ότι η μικρή μου Ντόρα είχε αναγκαστή να ίκετεύσει ταπεινά αυτή την γυναίκα με την πτρίνη καρδιά, ή ιδέα της απογνώσεως στην οποία βρισκόταν εξ αίτίας μου, όλ' αυτά μου αφαιρούσαν την λίγη αξιοπρέπεια που είχα κατορθώσει να διατηρήσω ακόμα. Και για μιά-δυο στιγμές δεν μπόρεσα να κρύψω την ταραχή μου, παρ' όλες τις προσπάθειες που κατέβαλλα για να μην την αφήσω να φανή.

— Δεν έχω τίποτε να πω, απάντησα. Φταίω εγώ για όλα. Η Ντόρα...

— ...Σας παρακαλώ να λέτε ή δεσποινίς Σπένλοου! με διέκοψε με στόμφο ο πατέρας της.

— ...παρεσύρθη από μένα, εξακολούθησα. αποφεύγοντας έτσι ν' αποκαλέσω την αγαπημένη μου με τις ψυχρές λέξεις: ή δεσποινίς Σπένλοου.

— Είστε πολύ αξιόμιμος γι' αυτό, είπε ο κ. Σπένλοου, κόβοντας βόλτες μπροστά στο τζάκι. Φερθήκατε με τρόπο άπρεπ, άχαρακτήριστον. Όταν προσκαλώ στο σπίτι μου έναν τζέντλεμαν, είτε δεκαεννιά χρόνων είτε σαν έσας, είτε είκοσιεννιά, είτε ογδονταεννιά, τον δέχομαι με όλη μου την εμπιστοσύνη. Το να καταχράται κανείς την εμπιστοσύνη μου αυτή, δεν είναι πράξις τιμιά, κύριε Κόπερφιλντ!

— Ναί, έχετε δίκιο, κύριε, απάντησα. Μά δεν το είχα σκεφθί καθόλου αυτό προηγουμένως. Σας λέω ειλικρινά, τιμιά, κύριε Σπένλοου, ότι δεν το είχα σκεφθί καθόλου. Αγαπώ τόσο την δεσποινίδα κόρη σας...

— Πφ! Μη λέτε άνοησίες! με διέκοψε ο κ. Σπένλοου. Σας παρακαλώ, κύριε Κόπερφιλντ, να μην ξαναπείτε μπροστά μου ότι αγαπάτε την κόρη μου.

— Μά τί δικαιολογία θα είχα για την συμπεριφορά μου, αν δεν συνέβαινε αυτό; είπα ταπεινωμένος.

Ο κ. Σπένλοου στάθηκε μερικές στιγμές σκεπτικός μπροστά στο τζάκι κι' έπειτα είπε:

— Σκεφτήκατε την ηλικία σας και την ηλικία της κόρης μου, κύριε Κόπερφιλντ; Σκεφτήκατε τη θέση της κόρης μου, ποιά σχέδια έχω κάνει για το μέλλον της, την περιουσία που της αφήνω με την διαθήκη μου; Σκεφτήκατε τίποτε απ' όλ' αυτά, κύριε;

— Φοβάμαι πως δεν σκέφτηκα τίποτε απ' όλ' αυτά, απάντησα μ' όλη τη θλίψη και τον σεβασμό που ένοιωθα. Μά σας παρακαλώ να πιστέψετε ότι σκέφτηκα την δική μου κατάσταση. Όταν όμως σαςμίλησα για την οικονομική καταστροφή της θείας μου, είμαστε κιόλας άρραβωνιασμένοι.

— Σας παρακαλώ, κύριε Κόπερφιλντ, μην μου μιλάτε για άραβωνίες! με διέκοψε ο κ. Σπένλοου χτυπώντας τα χέρια του.

Την ίδια στιγμή, ή μίς Μύρστον γέλασε ξερά και περι-

φρονητικά.

— Όταν σ'αξέξηγησα την μεταβολή που έπληθε στην οικονομική μας κατάσταση, εξακολούθησα εκφράζοντας περιφραστικώς αυτό που δεν ήθελε ν' ακούση ο κ. Σπένλοου, υπήρχε μεταξύ της κόρης σας και μένα, αυτή ή μυστική συνεννόηση, στην οποία δεν έκανα καλά να την παρασύρω. Από τότε λοιπόν που ή κατάστασίς μου άλλαξε, κατέβαλλα όλες μου τις δυνάμεις για να την βελτιώσω. Είμαι βέβαιος ότι με τον καιρό, θα το πετύχω αυτό... Θέλετε να μου παραχωρήσετε αυτόν το καιρό; Είμαστε ακόμα τόσο νέοι κ' οί δυό!...

— Έχετε δίκιο, με διέκοψε ο κ. Σπένλοου, κουνώντας το κεφάλι του και κατσουφιάζοντας. Είσατε κ' οί δυό πολύ νέοι. "Ολ' αυτά είναι παιδιάστικα πράγματα... "Ας τους δώσουμε ένα τέλος. Πάρτε αυτές τις επιστολές και ρίχτε τις στη φωτιά! Δώστε μου κι' έσεις τις επιστολές της κόρης μου για να τις ρίξω κι' εγώ στη φωτιά... Και μολονότι ή σχέσεις μας στο μέλλον θα περιοριστούν σ' ένα έντελως τυπικό χαρακτήρα, άς συμφωνήσουμε ότι δεν θα ξαναμιλήσουμε πειά για το παρελθόν... Έλάτε, κύριε Κόπερφιλντ, είστε έξυπνος νέος... Πρέπει να κάνετε αυτό που σ'ας λέω...

— Όχι, μά την αλήθεια, δεν μπορούσα να το κάνω αυτό... Λυπόμουν πολύ, μά ό έρωσ μου ήταν πάνω απ' όλα. Αγαπούσα τη Ντόρα τρελλά κ' ή Ντόρρα μ' αγαπούσε. Κι' άπάνω σ' αυτό βασιζόμενος μόνο, έδωσα την άπάντησί μου. Μου φαίνεται ότι δεν δείχτηκα και πολύ γελοίος.

— Πολύ καλά, κύριε Κόπερφιλντ, είπε τότε ο κ. Σπένλοου. Το μόνο που μου μένει είναι να εξασκήσω όλη την έπιρροή μου στην κόρη μου. Άρνεϊστε να πάρετε τις επιστολές σας, δεν είν' έτσι;

Πραγματικά, είχα αποθέσει το δέμα των επιστολών έπάνω στο τραπέζι.

— Ναί, άρνούμαι! απάντησα σταθερά.

— Πολύ καλά, είπε ο κ. Σπένλοου.

Μιά βαθειά σιωπή έπακολούθησε έπειτ' απ' αυτά τα λόγια. Δεν ήξερα αν έπρεπε να μείνω ή να φύγω. Στο τέλος διευθύνθηκα προς την πόρτα, όταν ο κ. Σπένλοου με στάματησε λέγοντας:

— Ξέρετε βέβαια, κύριε Κόπερφιλντ, ότι δεν είμαι φτωχός κι' ότι ή κόρη μου είναι το πιο αγαπημένο μου πλάσμα στον κόσμο και ή μοναδική μου κληρονόμος.

Βιάστηκα να του άπαντήσω, εκφράζοντας την έλπίδα ότι άσφαλώς δεν υπέθετε πως ό,τι είχα κάνει το έκανα από συμφέρον.

— Δεν το σκέφτηκα καθόλου αυτό, απάντησε ο κ. Σπένλοου. Θα ήταν καλύτερα τόσο για σας, όσο και για μένα να είσατε περισσότερο συμφεροντολόγος... Να είσατε δηλαδή πιο συνετός και να μην παρασύρεστε τόσο εύκολα από τους νεανικούς σας ένθουσιασμούς... "Ηθελα λοιπόν να πω ότι δεν θα αφήσω να εκμηδενιστούν ή φροντίδες που έλαβα για το μέλλον της κόρης μου από μιά νεανική τρέλλα. Θα προστατεύσω το παιδί μου από τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχη γι' αυτό ένας άσυλλόγιστος γάμος...

Υπήρχε μέσα στη στάσι του, καθώς μου μιλούσε, μιά γαλήνη, μιά έπισημότης που μου έκαναν έντύπωση... Θα ήθελα μάλιστα πολύ να μη τον δυσареστήσω...

Μά τί μπορούσα να κάνω;

Μπορούσα να θυσιάσω τη Ντόρα και την ίδια μου την καρδιά;

Κι' όταν σέ λίγο ο κ. Σπένλοου μου είπε ότι μου έδινε όχτώ ήμερών προθεσμία για να σκεφτώ και για να του άπαντήσω, ήξερα ότι το χρονικό αυτό διάστημα δεν θα μετέβαλλε κατά τίποτε τα αισθήματά μου.

— Έξ άλλου, μπορείτε να συμβουλευθήτε τη θεία σας μίς Τρότγουντ ή έν' άλλο οποιοδήποτε πρόσωπο που να έχη πείρα της ζωής, έπρόσθεσε ο κ. Σπένλοου. Έχεις όχτώ ήμερών προθεσμία...

Προσπάθησα νά πάρω μιά στάσι πού νά εξέφραζε συγχρόνως τήν συντριβή μου, τήν απελπισία μου καί τήν ἀκλόνητη πίστι μου σόν ξρωτά μου καί βγήκα ἀπό τὸ δωμάτιο.

Όταν ξαναγύρισα στὸ γραφεῖο, κάθησα μπρὸς στὸ τραπέζι μου, στήν ἡσυχὴ γωνιά μου, μὲ τὸ κεφάλι μου χωμένο μέσα στὰ χέρια μου καί ἄρχισα νά σκέφτωμαι τὸν ἀπρόοπτο σεισμό πού εἶχε ἀναστατώσει τὴ ζωὴ μου.

Μέσα στήν πίκρα τῆς ψυχῆς μου, καταριόμουν τὸν Ζίπ καί βασανίζόμουν τόσο ἐξ αἰτίας τῆς Ντόρας, ὥστε ἀναρωτιέμαι ἀκόμα πῶς δὲν ἄρπαξα τὸ καπέλλο μου γιὰ νά τρέξω σὰν τρελλὸς πρὸς τὸ σπίτι τῆς.

Ἡ σκέψις ὅτι μπορούσαν νά τὴν βασανίζουν, ὅτι τὴν ἔκαναν νά κλαίῃ κι' ὅτι δὲν ἦμουν κοντά τῆς νά τὴν παρηγορήσω, μὲ τυραννοῦσε σὲ τέτοιο σημεῖο ὥστε στὸ τέλος ἔγραψα στὸν κ. Σπένλοου μιά τρελλὴ ἐπιστολὴ ἐξορκίζοντάς τὸν νά μὴν ἀφήσῃ νά ξεσπάσῃ στήν κόρη του ἡ ὀργή του γιὰ τὴν συμπεριφορὰ μου...

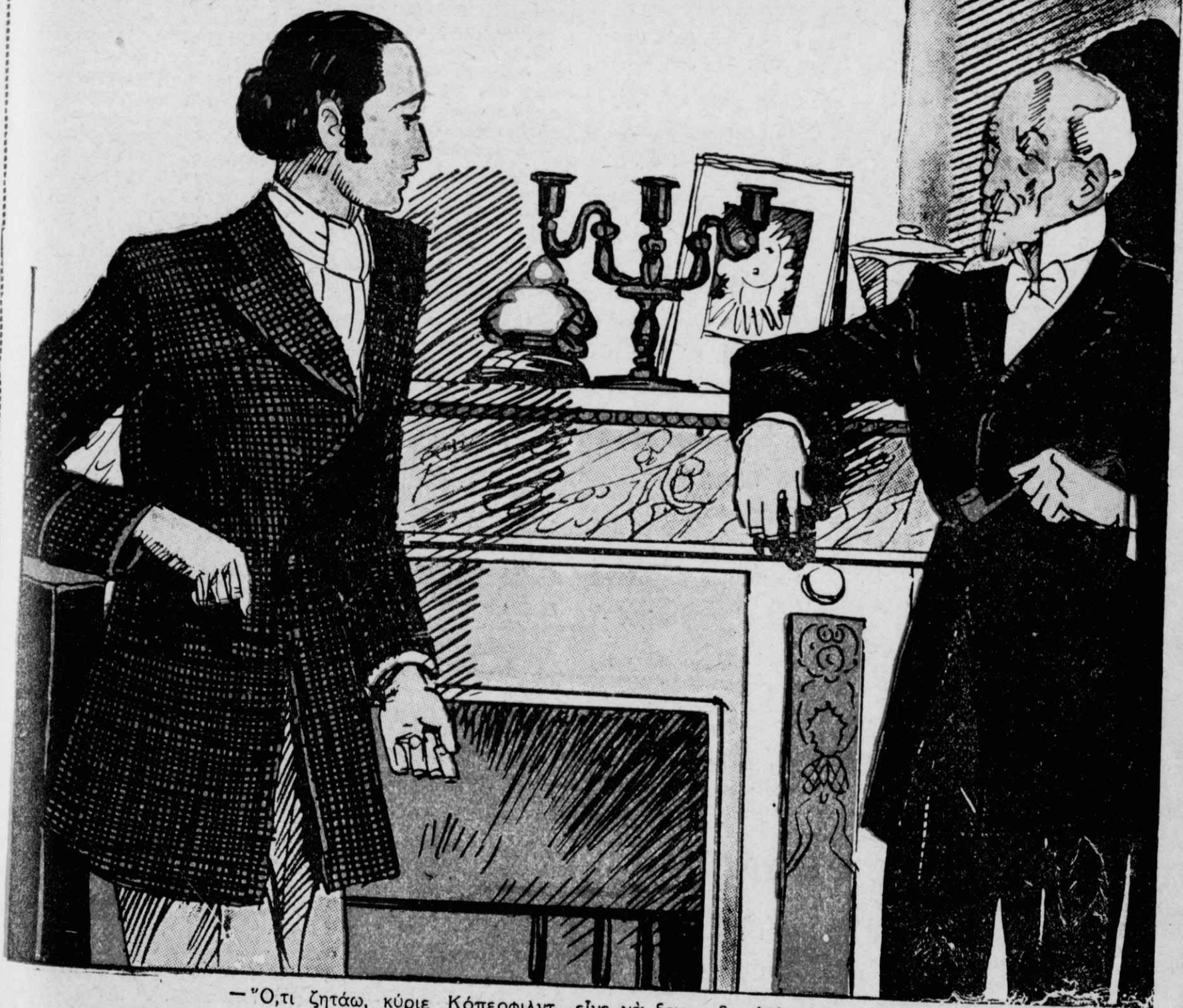
Ἐκλείσα αὐτὸ τὸ γράμμα καί τὸ ἔβαλα ἀπάνω στὸ γραφεῖο του, πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς του.

Όταν ξαναγύρισε ὁ κ. Σπένλοου, τὸν

εἶδα ἀπὸ τὴ μισάνοιχτη πόρτα νά παίρνῃ τὸ γράμμα μου καί νά τὸ διαβάζῃ. Δὲν ἔκανε καθόλου λόγο γι' αὐτὸ ὅλη τὴν ἡμέρα. Μὰ τὸ βράδυ μὲ κάλεσε καί μοῦ εἶπε ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος ν' ἀνησυχῶ γιὰ τὴν εὐτυχία τῆς κόρης του. Τῆς εἶχε πῆ μόνο πῶς αὐτὸ τὸ μικρὸ πάθος τῆς ἦταν γελοῖο κι' οὔτε σκόπευε νά τῆς ξαναμιλήσῃ σχετικῶς. Οὔτε τὴν εἶχε μαλλώσει, οὔτε καί τῆς εἶχε φωνάξει. Ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτό του σὰν ἕνα πατέρα πολὺ ἐπιεικῇ—ὅπως καί ἦταν πραγματικὰ— καί μὲ παρακάλεσε νά μὴν ἐνδιαφερθῶ πειὰ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

— "Ἄν δείξετε μιά ἀνόητη ἐπιμονή, κύριε Κόπερφιλντ, ἐπρόσθεσε, θὰ μ' ἀναγκάσετε νά στείλω τὴν κόρη μου γιὰ ἕνα διάστημα στὴ Γαλλία. Μὰ ἔχω τὴν καλύτερη ἰδέα γιὰ σὰς κι' ἐλπίζω ὅτι ἀπὸ δῶ καί πέρα θὰ φρονιμέψετε... "Ὅ,τι ζητάω, κύριε Κόπερφιλντ, εἶνε νά ξεχαστῇ αὐτὴ ἡ ἱστορία. Καί προπάντων νά τὴν ξεχάσετε σεις!

Νά τὴν ξεχάσω! Ἀνέφερα μὲ πίκρα αὐτὴ τὴν σύστασι στήν ἐπιστολὴ πού ἔγραψα ἀμέσως κατόπιν στήν δεσποινίδα Μίλλς. «Αὐτὸ πού θέλουν νά κάνω—τῆς ἔγραψα σὲ τόνο πικροῦ σαρκασμοῦ— εἶνε νά ξεχάσω τὴ Ντόρα. Αὐτὸ μὲν ἄχα μοῦ ζητοῦν... Μικρὸ πρᾶγμα, δὲν εἶν' ἔτσι;»

— "Ὅ,τι ζητάω, κύριε Κόπερφιλντ, εἶνε νά ξεχαστῇ αὐτὴ ἡ ἱστορία!

Στην επιστολή μου αυτή εξώρκιζα την δεσποινίδα Μίλλς να με δεχτή το ίδιο βράδυ, προσθέτοντας ότι αυτή μονάχα θά μπορούσε να ξαναδώσει την Ισορροπία του στο μυαλό μου πού είχε σαλέψει.

Καθώς νύχτωνε διευθύνθηκα πρὸς τὸ δρόμο, ὅπου κατοικοῦσε ἡ δεσποινὶς Μίλλς κι' ἄρχισα νὰ κόβω βόλτες ἀπ' ἐξω ὡς τὴ στιγμή πού ἡ ὑπηρετριά της ἦρθε καὶ με πῆρε γιὰ νὰ με μπάση κρυφὰ στὴν κουζίνα, γιατί ὁ πατέρας της ἦταν ἐκεῖ.

Τό τί της εἶπα ὅταν τὴν ἀντίκρυσα οὔτε κι' ἐγὼ δὲν ξέρω. Πάντως, ἡ δεσποινὶς Μίλλς με πληροφόρησε ὅτι εἶχε λάβει ἕνα σημείωμα τῆς Ντόρας, ἡ ὁποία τῆς ἔγραφε:

«Σὲ ἱκετεύω, Τζούλια. Ἐλα νὰ με δῇς! Ἐλα! Ἐλα!»

Μὰ ἡ δεσποινὶς Μίλλς, ἔχοντας λόγους νὰ πιστεῦν ὅτι δὲν θά τὴν ἐθλεπαν με καλὸ μάτι στὸ σπῖτι τοῦ κ. Σπένλου, δὲν τῆς εἶχε ἀπαντήσῃ ἀκόμα.

Ἡ μὲς Μίλλς ἔκλαψε κι' αὐτὴ μαζί μου καὶ μοῦ εἶπε ὅτι μιὰ βαθεῖα ἄβυσσος εἶχε ἀνοίξει τώρα ἀνάμεσα ἀπὸ τὴ Ντόρα κι' ἀπὸ μένα. Μὰ τὸ οὐράνιο τόξο τῆς ἀγάπης θά μοῦ ἐπέτρεπε νὰ τὴν διασχίσω. Ἡ ἀγάπη, ἐπρόσθεσε, μᾶς κάνει νὰ ὑποφέρουμε σ' αὐτὸ τὸν σκληρὸ κόσμο. Ἔτσι γίνονται πάντοτε κι' ἔτσι θά γίνεται μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων...

Τὰ λόγια της βέβαια αὐτὰ δὲν ἦσαν καθόλου ἐνθαρρυντικά, μὰ ἡ δεσποινὶς Μίλλς δὲν ἤθελε νὰ μ' ἐνθαρρύνῃ με ψεύτικες ἐλπίδες. Ἔτσι ὁμῶς κατῴρθωσε νὰ με κάνῃ πιὸ θλιμμένον ἀπ' ὅ,τι ἦμουν πρωτῆτερα.

Ἀποφασίσαμε τέλος νὰ πάῃ νὰ δῇ τὴ Ντόρα τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ καὶ νὰ βρῇ τὸν τρόπο, με βλέμματα ἢ με λόγια, νὰ τὴν διαβεβαιώσῃ γιὰ τὴν ἀφοσίωσί μου καὶ τὴν ἀπόγνωσί μου.

Ἐφυγα ἐκμηδενισμένος ἀπὸ τὸν πόνο.

Ὅταν ξαναγύρισα στὸ σπῖτι, τὰ εἶπα ὅλα στὴ θεία μου καὶ, παρ' ὅλα τὰ παρηγορητικὰ λόγια της, πλάγιασα με τὴν ἀπελπισία μέσα στὴν ψυχὴ μου.

Μὲ τὴν ἴδια ἀπελπισία ξύπνησα τὴν ἄλλη μέρα καὶ τράθηξα γιὰ τὰ γραφεῖα τοῦ κ. Σπένλου.

Ξαφνιάστηκα ὁμῶς ὅταν ἔφτασα ἐκεῖ καὶ εἶδα τὰ παράθυρα τῶν γραφείων κλειστὰ καὶ τοὺς περισσότερους ὑπαλλήλους νὰ κουβεντιάζουν μπρὸς στὴν πόρτα.

Ἐτάχυνα τὸ βῆμα μου, ἔφτασα κοντὰ τους, τοὺς προσπέρασα καὶ μπῆκα μέσα ἀπὸ τὴν μισάνοιχτη πόρτα.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γραφεῖς βρισκόντουσαν στὶς θέσεις τους, μὰ κανένας δὲν ἐργαζόταν.

Ὁ Τίφφει, ὁ πιὸ γέρος ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους, μόλις με εἶδε νὰ μπαίνω μέσα, μοῦ εἶπε με ὕφος θλιμμένο:

— Τί τρομερὸ δυστύχημα, κύριε Κόπερφιλντ.

— Τί; φώναξα ξαφνιασμένος. Τί συμβαίνει;

— Δὲν τὸ ξέρετε λοιπόν; φώναξαν ὁ Τίφφει κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Καὶ μαζεύτηκαν ὅλοι γύρω μου.

— Ὁχι ἀπάντησα.

Καὶ τοὺς κύτταξα ὅλους στὴ σειρὰ προσπαθώντας νὰ διαβάσω μέσα στὸ βλέμμα τους.

— Ὁ κ. Σπένλου... ἄρχισε νὰ λέῃ ὁ Τίφφει.

— Τί τοῦ συνέβη λοιπόν;

— Πέθανε!

Εἶχα τὴν ἐντύπωσι τὴ στιγμή ἐκείνη πὼς τὸ γραφεῖο ἄρχισε νὰ στριφογυρίσῃ γύρω μου...

Φαίνεται πὼς μοῦ ἦρθε κάτι σὰν λιποθυμία, γιατί ἕνας ἀπὸ τοὺς γραφεῖς ἔτρεξε καὶ με συγκράτησε.

Μ' ἔβαλαν νὰ καθίσω σὲ μιὰ καρέκλα, μοῦ ἔλυσαν τὴ γραβδάτα μου καὶ μοῦ ἔφεραν ἕνα ποτήρι νερό.

Δὲν ξέρω πόση ὥρα βάστηξαν ὅλ' αὐτὰ...

Ὅταν συνῆλθα, ξαναεἶπα:

— Πέθανε ὁ κ. Σπένλου;

— Ναί, εἶχε φάει ἔξω χθὲς τὸ βράδυ καὶ ξαναγύρισε μόνος του με τὸ ἀμάξι του, ὅπως ἔκανε συχνά...

— Καὶ τότε;

— Τὸ ἀμάξι ξαναγύρισε χωρὶς αὐτὸν στὸ σπῖτι του... Τ' ἄλογα στάθηκαν μόνον τοὺς στὴν πόρτα τῶν σταύλων. Ἐνας ὑπηρετῆς ξαφνιασμένος βγήκε ἔξω μ' ἕνα φανάρι... Δὲν ὑπῆρχε κανεὶς μέσα στὸ ἀμάξι!

— Τ' ἄλογα εἶχαν ἀφηνιάσει;

— Δὲν ἦσαν καθόλου ἰδρωμένα καὶ δὲν φαινόntonτουσαν ξαναμμένα.

Ἦσαν σὰν νὰ εἶχαν κάνει ἕναν

συνηθισμένο δρόμο... Ὁλόκληρο τὸ σπῖτι ἀναστατώθηκε καὶ τρεῖς ὑπηρετῆς ξεκίνησαν ἀμέσως ψάχνοντας τὸ δρόμο. Βρῆκαν τέλος τὸν κ. Σπένλου σὲ ἀπόστασι ἑνὸς μιλλίου ἀπ' τὸ σπῖτι του... Κοίτονταν ξαπλωμένος ὁ μισὸς στὸ δρόμο κι' ὁ μισὸς στὴ χλόη... Τί τοῦ συνέβη τάχα; Τοῦ ἦρθε συγκοπή κι' ἔπεσε ἀπ' τ' ἀμάξι... Ἡ κατέβηκε μόνος του νοιώθοντας τὸν ἑαυτό του ἀδιάθετο; Κανένας δὲν τὸ ξέρει αὐτό... Ἀγνοοῦν ἀκόμα ἂν ἦταν νεκρὸς ὅταν τὸν βρῆκαν... Τὸ μόνο βέβαιο εἶνε ὅτι δὲν εἶχε τίς αἰσθήσεις του. Ἐνας γιατρός προσεκληθῆ βιαστικά, μὰ τὸ μόνο πού μπόρεσε νὰ κάνῃ ἦταν νὰ πιστοποιήσῃ τὸν θάνατό του...

Μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω τὴν ψυχικὴ μου κατάστασι, μόλις ἔμαθα αὐτὴ τὴν εἰδησι. Μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω τὴν ἐντύπωσι πού μοῦ ἔκανε ἕνα γεγονὸς τόσο κεραυνοβόλο, τοῦ ὁποίου θῦμα ἀκριβῶς ἦταν ὁ ἄνθρωπος με τὸν ὁποῖο εἶχα ἔρθῃ σὲ σοβαρὴ διάστασι τὴν ἴδια μέρα τοῦ θανάτου του.

Μέσ' στὴν ἀναστάτῳσι πού βρισκόμουν τράθηξα γιὰ τὸ σπῖτι τοῦ φτωχοῦ κυρίου Σπένλου. Ἐμαθα ἀπὸ ἕναν ὑπηρετῆ ὅτι ἡ δεσποινὶς Μίλλς ἦταν ἐκεῖ καὶ τῆς ἔγραψα ἀμέσως μιὰ ἐπιστολή. Τῆς ἔγραψα σ' αὐτὴν ὅτι εἶχα λυπηθῇ πολὺ γιὰ τὸ θάνατο τοῦ κ. Σπένλου καὶ τὴν παρακαλοῦσα νὰ πῇ στὴ Ντόρα, ἂν ἦταν σὲ κατάστασι νὰ τὴν ἀκούσῃ, ὅτι ὁ κ. Σπένλου μοῦ εἶχε μιλήσῃ λίγες ὥρες πρὸ τοῦ θανάτου του μ' ἀπέραντη ἀγάπη καὶ καλωσύνη γι' αὐτὴ.

Ἡ δεσποινὶς Μίλλς ἔστειλε τὴν ἄλλη μέρα τὴν ἀπάντησί της, στὴν ὁποία μοῦ ἔγραφε πὼς ἡ Ντόρα ἦταν συντετριμμένη καὶ πὼς ὅταν τὴν ἐρώτησε ἂν ἤθελε νὰ μοῦ στείλῃ τοὺς στοργικοὺς χαιρετισμούς της, ἐκείνη ἄρχισε νὰ στενάζῃ καὶ νὰ λέῃ: «ὦ! φτωχὲ μου μπαμπά! Φτωχὲ μου μπαμπά!» Μὰ δὲν τῆς εἶχε πῇ ὅχι κι' αὐτὸ τὸ γεγονὸς μ' ἐνεθάρρυνε πολὺ.

Ὁ κ. Ζόρκινς, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ εἶχε κουνήσει ἀπὸ τὸ σπῖτι τοῦ συνεταίρου του μετὰ τὸν θάνατό του, ξαναπαρουσιάστηκε στὸ γραφεῖο ἔπειτα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες. Κλείστηκε με τὸν Τίφφει γιὰ μιὰ στιγμή, ἔπειτα ἀνοίξε τὴν πόρτα καὶ μοῦ ἔγνεψε νὰ μπῶ μέσα.

— Κύριε Κόπερφιλντ, μοῦ εἶπε ὁ κ. Ζόρκινς, θά ἐρευνήσουμε, ὁ κ. Τίφφει κι' ἐγὼ, τὸ γραφεῖο, τὰ συρτάρια καὶ τ' ἄλλα ἐπιπλα πού ἀνῆκαν στὸν μακαρίτη γιὰ νὰ σφραγίσουμε τὰ προσωπικά του ἔγγραφα καὶ γιὰ ν' ἀναζητήσουμε τὴν διαθήκη του, τῆς ὁποίας κανένα ἶχνος δὲν βρήκαμε πουθενά. Θά σὰς θέλαμε νὰ παρασταθῇτε καὶ σεῖς ὡς μάρτυς σ' αὐτὴ τὴν ἐργασία, ἂν εἶχατε τὴν καλωσύνη.

Αὐτὸ μ' εὐχαρίστησε ἐξαιρετικά, γιατί ἐπιθυμοῦσα μ' ἀγωνία νὰ μάθω σὲ ποιὸν ὁ μακαρίτης ἀνέθετε τὴν κηδεμονία τῆς Ντόρας, πράγμα πού χωρὶς ἄλλο θά τὸ ἔγραφε στὴν διαθήκη του.

Ἡ ἐρευνὴς ἄρχισαν ἀμέσως. Ὁ κ. Ζόρκινς ἀνοίγε τὰ συρτάρια καὶ τὰ γραφεῖα κι' ἐμεῖς βγάζαμε ἀπὸ μέσα τὰ χαρτιά. Τὰ ὑπηρεσιακὰ χαρτιά ἔμπαιναν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ τὰ προσωπικά ἀπὸ τὴν ἄλλη. Εἴμαστε ὅλο ἐπισημότητα, κι' ὅταν βρίσκαμε καμμιά σφραγίδα, καμμιά θήκη, κανένα κοντυλοφόρο, κανένα δαχτυλίδι ἢ κανένα ἄλλο κομποτέχνημα πού μᾶς θύμιζε ἰδιαίτερος τὸν μακαρίτη, ἀρχίζαμε νὰ μιλάμε πολὺ σιγά.

Εἶχαμε κάνει κ' εἶχαμε σφραγίσῃ πολλὰ πακέττα κι' ἐξακολουθοῦσαμε νὰ ψάχνουμε μέσα στὶς σκόνες, ὅταν ὁ κ. Ζόρκινς μᾶς εἶπε:

— Ἀρχίζω νὰ πιστεῦω ὅτι ὁ κ. Σπένλου δὲν εἶχε κάνει διαθήκη.

— Συγγνώμην, εἶπα τότε, ἐγὼ ξέρω πὼς εἶχε κάνει.

Στάθηκαν ἀμέσως κ' οἱ δύο καὶ με κύτταξαν.

— Ἀκριβῶς τὴν ἡμέρα πού τὸν εἶδα γιὰ τελευταία φορά, τὴν παραμονὴ τοῦ θανάτου του, ἐξακολούθησα, μοῦ εἶπε πὼς εἶχε κάνει διαθήκη καὶ πὼς εἶχε κανονίσει τίς ὑποθέσεις του ἀπὸ καιρό.

Ὁ κ. Ζόρκινς καὶ ὁ γέρο Τίφφει κούνησαν κ' οἱ δύο τὸ κεφάλι τους.

— Δὲν εἶνε καλὸ σημάδι αὐτό! παρατήρησε ὁ κ. Ζόρκινς.

— Καθόλου καλὸ σημάδι! πρόσθεσε κι' ὁ Τίφφει.

— Ἀσφαλῶς, ἄρχισα νὰ λέω, δὲν φαντάζομαι ν' ἀμφιβάλλετε πὼς...

— Καλέ μου κύριε Κόπερφιλντ, εἶπε κλείνοντας τὰ μάτια του καὶ

Προσεχῶς στὸ «ΜΠΟΥΚΕΤΟ»
ἡ καταπληκτικὴ ἱστορία μιᾶς ἐπικῆς βασιλίσ-
σας τῶν ἐλληνικῶν θουνῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΘΛΟΙ
ΧΡΥΣΩΣ ΤΗΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΣΣΑΣ
ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΑΡΜΑΤΩΛΟΥ
ΚΑΠΕΤΑΝ ΔΙΑΒΟΛΗ

κουνώντας το κεφάλι του, αν είσατε έδω όσα χρόνια έχω έγω, θα ξέρατε ότι ως προς αυτό το ζήτημα οι άνθρωποι δείχνουν την μεγαλύτερη άσυνέπεια κι' ότι δεν πρέπει να πιστεύη κανείς στα λόγια τους.

— Μά μου το είπε και μου το τόνισε! έπέμενα έγω.
— Αυτό, κατά τη γνώμη μου, κανονίζει το ζήτημα, είπε ο Τίφφει. Ασφαλώς δεν υπάρχει διαθήκη.

“Όσο αλλόκοτο κι' αν μου φάνηκε αυτό, ήταν ακριβές: δεν υπήρχε διαθήκη. Ο κ. Σπένλοου ούτε είχε σκεφτή να την γράψη καν, όπως μπορούσαμε να εξακριβώσουμε από την εξέταση των χαρτιών του, όπου δεν βρήκαμε ούτε την παραμικρή σχετική σημείωσι ή ένδειξι.

Αυτό που με ξάφνιασε περισσότερο, ήταν ή άταξία στην οποία βρισκόντουσαν τα χαρτιά του. Με μεγάλη δυσκολία, όπως μου είπαν, κατώρθωσαν να ξεχωρίσουν τους πληρωμένους λογαριασμούς από τους άνεξόφλητους και να εξακριβώσουν πόσα χρήματα είχε τη στιγμή του θανάτου του. Σχημάτισαν μάλιστα την έντύπωσι πώς κι' ο ίδιος, από χρόνια, δεν είχε καθαρή ιδέα γι' αυτό το ζήτημα. Σιγά-σιγά, ανακάλυψαν ότι για να συναγωνίζεται σε πλούτο και σε κομψότητα τους συναδέλφους του, έώδευε περισσότερα απ' όσα εισέπραττε από τη δουλειά του. Έτσι, για να πληρώσουν τα χρέη του, πούλησαν τα έπιπλά του, υπενοικίασαν το σπίτι του του Νόργουντ κι' ο Τίφφει μου είπε, χωρίς να ξέρη πόσο ένδιαφερόμενοι, ότι, άμα ξεκαθάριζαν οι λογαριασμοί, δεν θα έμεναν ούτε χίλιες λίρες κληρονομία για την κόρη του μακαρίτου Σπένλοου.

Αυτά έγιναν έξη περίπου βδομάδες μετά τον θάνατό του. Σ' όλον αυτό το καιρό διατελούσα σ' ένα συνεχές μαρτύριο και όταν ή δεσποινίς Μίλλς μου έλεγε ότι ή μικρούλα μου και δυστυχισμένη Ντόρα, όσάκις της μιλούσε για μένα, της άπαντούσε στερεότυπα με τις φράσεις: “Ω! ο φτωχός μου μπαμπάς! Ο αγαπημένος μου μπαμπάς!”, σκεφτόμουν ότι θα έκανα καλά να δώσω κι' έγω ένα τέλος στις ήμέρες μου.

Είχα μάθει ότι ή Ντόρα δεν είχε άλλους συγγενείς, εκτός από δυο άνύπαντρες άδελφές του πατέρα της, που κατοικούσαν στο Πούτνεϊ και που, από χρόνια, είχαν με τον άδελφό τους πολύ άραιές σχέσεις. Κάποια ψυχρότης έπικρατούσε μεταξύ τους γιατί όταν γεννήθηκε ή Ντόρα, ο κ. Σπένλοου είχε προσκαλέσει τις άδελφές του άπλως σε τσάι και όχι σε γεύμα, όπως είχαν αυτές την άξίωσι. Από τότε δε ζούσαν χωρίς πολλές σχέσεις με τον άδελφό τους. Όστόσο, μετά τον θάνατό του, ή δυο αυτές γεροντοκόρες ξαναπαρουσιάστηκαν και πρότειναν στη Ντόρα να την πάρουν να ζήση μαζί τους. Η Ντόρα ρίχτηκε τότε στην άγκαλιά τους και φώναξε:

— “Ω! ναί θείες μου! Πάρτε με, πάρτε με μαζί σας στο Πούτνεϊ μαζί με τη Τζούλια Μίλλς και τον Ζίπ.

Κι' αυτό γίνηκε λίγες ήμέρες μετά την κηδεία. Πώς εύρισκα τον καιρό να πηγαίνω στο Πούτνεϊ, ούτε κι' έγω δεν ξέρω. Μά το γεγονός είνε ότι τα κανόνιζα έτσι ώστε να περιπλανιέμαι άρκετά συχνά σ' αυτή την συνοικία. Η δεσποινίς Μίλλς, ή όποια έμενε κοντά στη Ντόρα, κρατούσε ένα ήμερολόγιο της ζωής κοντά της κι' έρχόταν και με συναντούσε στον περίπατό μου για να μου το διαβάση ή για να μου το έμπιστευθή αν δεν είχε καιρό να μου το διαβάση. Τί θησαυρό άντιπροσώπευαν για μένα ή σελίδες του ήμερολογίου αυτού, των όποιων ίδου ένα δείγμα:

«Δ ε υ τ ε ρ α.— Η αγαπημένη μου Ντ. είνε πολύ ταραγμένη. Έχει ήμικρανία και κλαίει. (Τα δάκρυα είνε ή δροσιά της καρδιάς).
«Τ ρ ι τ η.— Η Ντ. άδύνατη και ταραγμένη. Ωραία μέσα στη χλωμάδα της. (Το ίδιο συμβαίνει και με τη σελήνη). Το άπόγευμα, ή Ντ., ο Ζίπ κι' έγω, πήγαμε περίπατο με το άμάξι. Ο Ζίπ, βλέποντας μία κωμική κυρία, άρχισε να γαυγίζει, πράγμα που έκανε την Ντ. να χαμογελάση».

«Τ ε τ ά ρ τ η.— Η Ντ. έχει ξανακάνει λίγο κ.ι. Της τραγούδησα τη μελωδία «Η θ ρ α δ υ ν έ ς κ α μ π ά ν ε ς». Αποτέλεσμα αντίθετο απ' αυτό που περίμενα. Η Ντ. άναστατώθηκε απ' τη συγκίνησή της. Την θρήκα λίγο άργότερα να κλαίη μέσα στην κάμαρή της. Της άπήγγειλα στίχους, στους όποιους παρέβαλα τα δάκρυά της με τα δάκρυα μιάς νεαρής ελάφου. Αποτέλεσμα μηδέν».

«Π έ μ π τ η.— Ντόρα, πραγματικά καλύτερα. Έν' άνάλαφρο τριανταφυλλένιο χρώμα ξαναγυρίζει στα μάγουλά της. Αποφασίζω να της μιλήσω για τον Δαυτδ Κ. Τό έκανα με τρόπο στον περίπατο. Η Ντ. άναλύθηκε σε δάκρυα. «Ω αγαπημέ-

νη, αγαπημένη Τζούλια! φώναξε. “Ημουν μιά κακή κι' άνυπάκουη κόρη...” Την γαλήνεψα, τη μάλλωσα χαδιάρικα. Της είπα πώς ο Δ. Κ. θα πέθαινε από την άπελπισία του. Η Ντ. άναλύθηκε πάλι σε δάκρυα: “Ω! τί να κάνω; Τί να κάνω; φώναξε. Πάρε με από δω!...” Μεγάλη ταραχή. Η Ντόρα λιποθύμησε. Της έφερα ένα ποτήρι νερό από ένα καφενείο».

«Π α ρ α σ κ ε υ ή.— Ημέρα συγκινήσεων. Ένας άνθρωπος, κρατώντας ένα σακί, μπήκε στην κουζίνα κι' είπε στη μαγείρισσα: “Ηρθα να πάρω τα καζάνια για γάνωμα, όπως μου είπε ή κυρία”. Η μαγείρισσα του άπάντησε: “Δέν έχω καμιά τέτοια διαταγή”. Ο άγνωστος έπέμεινε κι' ή μαγείρισσα άνέθηκε έπάνω για να ζητήσει πληροφορίες, αφήνοντάς τον μόνο με τον Ζίπ. Όταν ξαναγύρισε, ο άγνωστος είχαν εξαφανιστή μαζί με το σκύλο. Η Ντ. κόντεψε να τρελλαθή από την άπελπισία της. Είδοποιήθηκε ή Αστυνομία. Χαρακτηριστικά του άγνώστου, ιδιαίτερα σημεία: μύτη σιμή, πόδια στραβά. Έρευνες προς όλες τις διευθύνσεις. Πουθενά ο Ζίπ. Η Ντ. κλαίει άπαρηγόρητη. Κατά το θράδυ, παρουσιάστηκε ένας νέος άγνωστος που ζήτησε μιά γκινέα, γιατί θρήκε, όπως είπε, το σκύλο. Αρνήθηκε έπίμονα να έξηγηθή καθαρά. Η Ντ. έδωσε την γκινέα κι' ο άγνωστος πήρε τη μαγείρισσα σ' ένα μικρό σπίτι, όπου ο Ζίπ ήταν δεμένος στο πόδι ενός τραπεζιού. Όταν ή μαγείρισσα τον ξανάφερε μαζί της, ή Ντ. άρχισε να πηδάη γεμάτη χαρά, όλόγυρά του. Παίρνοντας θάρρος από τη χαρά της, της άνέφερε το όνομα του Δ. Κ. την ώρα που άναθαίναμε να κοιμηθούμε. Η Ντ. άρχισε πάλι να κλαίη, φωνάζοντας: “Ω! όχι, σε παρακαλώ! Είνε τόσο κακό να σκέφτωμαι άλλο πράγμα από τον φτωχό μου μπαμπά! Με φίλησε κι' άποκοιμήθηκε κλαίγοντας».

Η δεσποινίς Μίλλς και το «Ημερολόγιο» της ήταν πραγματικά ή μοναδική μου παρηγοριά κατά την περίοδο αυτή της ζωής μου. Τό να βλέπω την δεσποινίδα Μίλλς, ή όποια είχε δη πρό όλίγου τη Ντόρα, ήταν το μόνο κουράγιο που μου άπόμενε. Μου φαινόταν πώς είχα ζήσει σ' ένα χάρτινο πύργο, ο όποιος είχε καταρρεύσει, αφήνοντάς με με τη δεσποινίδα Μίλλς άνάμεσα στα έρείπια, κι' ότι ένας σκληρός μάγος είχε κλείσει το είδωλο της καρδιάς μου μέσα σ' ένα μαγικό κύκλο, όπου μόνο τα φτερά του Χρόνου, τα όποια νικούν όλα τα έμπόδια, θα μπορούσαν να με κάνουν να μπω μέσα.

VIII

Η θεία μου, άνησυχώντας, όπως φαίνεται σοβαρά, από την παρατεινόμενη κατάπτωσί μου, προσποιήθηκε ότι θα ήθελε πολύ να πάω στο Ντουόρ για να δώ τί γινόταν στη θίλλα της (ή όποια ήταν τώρα νοικιασμένη) και να κλείσω με τον ένοικιαστή ένα συμβόλαιο πιό μακροχρόνιο. Η Ζαν-νέττα, ή ύπηρετριά της, είχε περάσει τώρα στην ύπηρεσία του δόκτορος Στρούγκ, όπου την έθλεπα κάθε μέρα.

Αν και μου στοίχιζε ν' αφήσω τη δεσποινίδα Μίλλς, έπασα εύχαρίστως στην παγίδα που μου είχε στήσει ή θεία μου, γιατί γυρίζοντας από το Ντουόρ, θα μπορούσα να πάω στο Καντέρμπουρ και να περάσω μερικές γαλήνιες ώρες με τη συντροφιά της Αγνής.

Στο Ντουόρ, θρήκα τη θίλλα σε πολύ καλή κατάσταση και άντελήφθη ότι θα μπορούσα να κάνω την καρδιά της θείας μου ν' άναγαλλιάση, πληροφορώντας την ότι ο ένοικιαστής της είχε κληρονομήσει το μίσος της για τους γαϊδάρους κι' ότι έκανε άδυσώπητο και διαρκή πόλεμο εναντίον των ύπομονετικών αυτών τετραπόδων. Αφού κανόνισα τη μικρή ύπόθεσι για την όποια είχα πάει, πέρασα τη νύχτα μου εκεί και την άλλη μέρα, το πρωί, ξεκίνησα πεζός για το Καντέρμπουρ.

Ο χειμώνας είχε ξαναγυρίσει, ο καιρός ήταν κρύος κι' ο άέρας διαπεραστικός τόσο, που τονώνοντας τα νεύρα μου, ξανάφερε λίγη έλπίδα στην καρδιά μου.

Όταν έφτασα στο Καντέρμπουρ, άρχισα να πλανιέμαι στους παλινούς δρόμους του με μιά γαλήνια χαρά που μου καθυσόχασε το πνεύμα και την καρδιά. Ξανάβλεπα τις ίδιες έπιγραφές, τα ίδια όνόματα πάνω απ' τα μαγαζιά και, μέσα σ' αυτά τα ίδια πρόσωπα. Τα μαθητικά μου χρόνια που τα είχα περάσει εκεί, μου φαινόταν τόσο μακρινά, ώστε ξαφνιαζόμουν βρίσκοντας τα όλα τόσο λίγο άλλαγμένα. Μά στο τέλος σκέφτηκα ότι έγω ο ίδιος είχα αλλάξει πολύ λίγο.

Έφτασα στο σπίτι του κ. Γουϊκ-φιλντ και φαντάζεστε ποιά ήταν ή κατάπληξις μου, όταν στο μικρό δωμάτιο του ίσογειου όπου ο Ούρια Χηπ συνήθιζε να εργάζεται άλλοτε, θρήκα τον κ. Μικάουμπερ να γράφη με μεγάλο ζήλο.

(Ακολουθεί)

ΕΞΕΔΟΘΗ

και άπεστάλη εις τα ύποπρακτορεία

“Η ΑΥΓΗ ΝΤΕ ΝΕΒΕΡ”

Του ΠΩΛ ΦΕΒΑΛ πατρός

Ζητήσατέ την και από τα γραφεία μας.

Διά τους έν Αθήναις Δρ. 10

Διά τους έν ταίς έπαρχίαις » 12

συμπεριλαμβανομένων και των έξόδων ταχ. αποστολής.